

huis van een dichter

kas

openbare daktuin

woon-werkwoning

game room

hier woont oma

koffiebar

E-parkeren

frans balkon

fietsenstalling

gezin woont ook hier

gedwongen ontmoeting

binnenmoeder

Hedendaags hofje © bureau SLA¹

1 Peter van Assche (red.) (2013), *Handboek voor Hedendaagse Hofjes*. Amsterdam.

Naberschap rond een pleintje

Meerdere generaties op één terrein met ieder hun eigen woning en een gemeenschappelijke ruimte, dat is de droom van een Doesburgs echtpaar, dat medestanders en een geschikte locatie zoekt. Zij hopen dit idee van een naberschapbuurtje van de grond te krijgen. Zij zijn geen makelaar of projectontwikkelaar. De deelnemers bouwen hun eigen huis, alleen of volgens de formule van CPO. Het idee heeft raakvlakken met centraal wonen, maar is veel kleinschaliger. Hun schetsplan behelst een stuk of tien huizen rond een pleintje. Eén huis grenst aan de gemeenschappelijke ruimte. Twee huizen zijn vrijstaand. Er zijn twee gezinswoningen met aan de uiteinden kleine eenpersoonshuishoudens en twee starterswoningen.²⁶

Deze beschutte woonvorm met veel burenccontact krijgt weer alle aandacht van architecten en stedenbouwkundigen. Ouderen met een hang naar collectiviteit zullen graag voor deze woonvorm kiezen. De oude hofjes zijn vaak besloten, het zijn kleine *gated community's*. In de nieuwe hofvormen wordt de relatie tussen woning, hofje en buitenwereld anders vormgegeven. Het prachtige *Handboek voor hedendaagse hofjes* beschrijft hoe het hofje een model kan zijn voor een vorm van samenleven. Voor de Amsterdamse uitbreidingswijk Zeeburgereiland ontwierp architect Peter van Assche een hofje voor meerdere generaties, met meerdere functies: wonen, werken en ontmoeting, met daktuinen en -terrassen, een koffiebar, een gameroom en pleintjes. Dit boek begint met zijn ontwerp. Omdat het bijna alles wat te maken heeft met 'wonen in de 21ste eeuw raakt, is het in de leeswijzer opgenomen.²⁷

Van Assche is van mening dat de focus bij het ontwikkelen van nieuwe hofjes in belangrijke mate moet liggen bij *social design*. Dan bevordert je naberschap. Het gaat om vragen als 'hoe is het hofje georganiseerd – vanuit een woningbouwcorporatie, door regenten, met een vereniging van eigenaren of huurdersstichting'? Hoe regisseer je als ontwerper de gewenste ontmoeting tussen bewoners in een hof? Is er nog een rol voor een binnenmoeder, een persoon die verantwoordelijk is voor het dagelijks beheer van het complex? Zo ja, hoe is deze dan vormgegeven? Het slagen van een succesvolle woonomgeving heeft vooral te maken met het intelligent vormgeven van de relatie tussen woning, hofje en buitenwereld. Om deze ontwerpstrategie te testen heeft bureau SLA een aantal vingeroefeningen gedaan waarin de uiterste consequenties van sociale dimensies worden bekeken. Op de volgende bladzijden staan verschillende nieuwe hofvormen: hofjes voor wonen en werken, voor alleenwonenden, voor tuinliefhebbers en hofjes in bestaande Vinexwijken.

²⁶ ridt.rietman@hetnet.nl.

²⁷ Peter van Assche (Red.) (2013). *Handboek voor Hedendaagse Hofjes*. Amsterdam.

Woonwerkhof

Een hof heeft een binnen- en een buitenkant. In dit ontwerp worden wonen en werken gecombineerd. Deze woon-werkwoning heeft veel 'woon'-gevel aan de hofzijde en aan de buitenzijde vooral veel 'werk'-gevel. De rust van het hof is gekoppeld aan het wonen, terwijl het werken levendigheid geeft aan de stadszijde. De woonvorm zou goed passen bij freelancers die aan de ene kant thuis willen werken, maar aan de andere kant ook contacten willen.

Meegroeihof

Een hofje voor alleenstaanden kan flexibeler worden door de mogelijkheid te bieden voor uitbreiding. Zo kunnen de singles van nu blijven wonen op het hof, ook als ze later een relatie hebben. Het hofje groeit mee met de levensloop van zijn bewoners. Er ontstaat een variëteit aan woningen en bewoners die het hofje pluriformer maken.

Openbare zweefhof

Door het hof op te tillen kan iedereen genieten van de mooie tuin. Het hof is omsloten en toch openbaar. De tuin is evenveel van alle bewoners. Zelfs bezoekers van buitenaf kunnen zonder meer binnenkomen, maar door de omsloten bebouwing is duidelijk dat ze te gast zijn.

Vinexhof

Kunnen we bestaande monotone Vinexwijken transformeren tot gezellige hofjes? Een Vinexwoning is zo'n 12 meter diep. Wanneer deze in tweeën wordt geknipt, krijg je de afmeting van een gemiddelde hofjeswoning. Door collectieve voorzieningen als sluitstuk in te zetten ontstaan uit twee woonblokken drie ruime hofjes. De huisjes zijn kleiner, maar meer voorzieningen worden gedeeld (wasmachine, tv, computer, tuin, werk- en logeerruimtes, klusruimtes...). Wonen in een Vinexwijk krijgt een nieuwe sociale dimensie.